

på officiell väg fick en påminnelse om, att det finnes en nådig instruktion, som skall lända statens folkskoleinspektörer till efterrättelse.

*

Vi ha refererat hela denna notväxling, emedan den är synnerligen betydande för de förhållanden, under vilka folkskolan måste utveckla sig inom de småländska landamärena. Utan att inlåta oss på något partitagande i fråga om de båda inspektörernas mellanhavanden måste vi dock erkänna, att vi stundom funnit den nuvarande inspektörens reformer väl behöva en och annan väckelse. När man i hans inspektionsberättelse tager del av vad slags reformer det är, som han förnämligast sysselsätter sig med att söka genomföra, har man ock anledning bli en smula betänksam. »Reformerna» synas nämligen mest bestå i att få periodläsande C-skolor förvandlade till — varannandagskolor! »Med varannandagsläsningen, vilken», säger inspektören med en viss stolthet, »ej förekommit i C-skolorna före min tid, bortfalla ju repetitionsförhören, och skolgången utsträcker över veckans sex dagar». Sant. Men nu visar erfarenheten från andra län, att just på sådana orter, där varannandagsläsningen bitit sig fast, är halvtidsläsning hart när omöjlig att avskaffa. Där periodläsning förekommer, äro föräldrarna åtminstone vana vid att sända barnen till skolan varje dag under den tid, perioden varar, och detta är alltid en fördel, som gör heltidsläsningen mindre avskräckande för sockenborna. Vinsten av hr Lefflers varannandagsreformer är därför skäligen svår att inse.

fil. d:r Alfr. Bergs »Folkskolans räknelära», omarbetad av Ernst Carli och And. Lindén. C. E. Fritzes bokförlags aktiebolag, Stockholm.

Detta arbete föreligger nu fullt avslutat i fem häften, av vilka de fyra första äro avsedda för den egentliga folkskolans fyra årsklasser och det femte för folkskolans överbyggnader.

Det stora antal upplagor, d:r Alfr. Bergs »Folkskolans räknelära» upplevat och den långa tid den behärskat räkneundervisningen i ett stort antal av våra folkskolor, i främsta rummet huvudstadens, vittna uppenbarligen om, att den ägt stora förtjänster och ansetts såsom mycket lämplig. Men »pretentionerna stiga», undervisningen utvecklas och fullkomnas efterhand allt mera, dess bättre, man upptäcker här och där brister så väl beträffande innehållet som dess anordning, ja, man finner till sist själva den praktiska avslutningskursen mycket bristfällig och synnerligen i stort behov av en reformering.

En sådan, och därtill en förträfflig sådan, har nu också kommit arbetet i dess helhet till del, såsom ju ock var att vänta, då omarbetningen anförtröts åt så goda och erfarna händer. Det planmässiga, strängt progressiva fortskridandet, exemplens rikhaltighet, det stora utrymme, som för varje nytt steg gives åt den muntliga räkningen, exemplens allsidiga och praktiska innehåll, detta ständiga dröjande vid en sak i sänder, tills nödig insikt och säkerhet vunnits, vilket framförallt vid räkneundervisningen är av så väsentlig betydelse för verkliga framsteg — äro några av de goda egenskaper, som på ett fördelaktigt och i ögonen fallande sätt utmärka »räkneläran» i sitt omarbetade skick, och som böra tillförsäkra densamma en mycket vidsträckt användning framförallt i alla folkskolor, anordnade efter normalplanens litt. A, där en jämförelsevis grundligare kurs bör kunna medhinnas. Genom exemplens anordning i grupper med likartat innehåll ävensom genom rikedom även på sifferexempel för den mekaniska övningen lämnas goda tillfällen att låta lärjungen få öva sig på egen hand. I första, andra och fjärde häftena har vidtagits den mycket välbetänkta och välgrundade åtgärden att i ett särskilt »Tillägg» i slutet upptaga ett rätt avsevärt antal exempel, huvudsakligen sifferuppgifter, lämpade för de för räkning mera begåvade lärjungarna ävensom passande till hemuppgifter. Man kunde önskat, att även tredje häftet varit försett med ett dylikt tillägg.

Om redan inom de delar av den gamla Bergska räkneläran, som avsågo inlärandet av de fyra räknesätten i hela tal och bråk — vilka delar voro de jämförelsevis bästa — den föreliggande omarbetningen utgör en betydande förbättring, så är reformen av den del, som innehåller tillämpningsövningar, så pass grundlig, att denna nya del har föga gemensamt med den motsvarande Bergska. Dess praktiska och pedagogiska förtjänster synas mig vara så stora, att jag utan tvekan sätter den i främsta rummet bland av mig kända räkneböcker för det skolstadium, denna del avser, nämligen folkskolans överbyggnader — och med dessa jämförliga läroanstalter, torde kunna tilläggas. Häftets senare hälft — närmare bestämt 37 sidor av 87 — innehåller ekvationslära med tillämpningar, den förstnämnda dock icke till större omfattning än de upptagna räkneövningarna kräva. De sistnämnda utgöras till mesta delen av procentuppgifter samt exempel för beräkning av räntefot, kapital och tid. Om ock långt ifrån enhällighet råder om ekvationsmetodens lämplighet och användbarhet i skolor med rent praktiskt-medborgerligt bildningsmål, så ger dock erfarenheten vid handen, att bland dem, som på folkskolans högsta stadier och inom läroanstalter motsvarande dessa försökt sig på saken, den övertygelsen vunnit allt mera utbredning, att ekvationsmetoden

verkligen icke blott är fullt användbar utan t. o. m. äger företräde framför andra räknemetoder, företrädesvis vid lösning av ränteuppgifter av olika slag. Det kan sålunda icke vara annat än ett gott grepp, att ifrågavarande tillägg gjorts, synnerligast i ekvationsläran framställt så lättfattligt och med den kloka varsamhet och begränsning, som här skett. Det har i sin mån bidragit till att höja arbetets värde och öka dess användbarhet.

I övrigt hänvisas till den i n:r 20 av Sv. Ltg för sistlidna år införda recensionen av de då nyligen utkomna häftena för folkskolans första och andra årsklasser. Den därstädes påpekade önskvärdheten av tillämpandet även vid subtraktion av begreppen »det hela och delarna» har sedermera beaktats både inom hela tal och bråk.

Arbetet är tryckt på gott papper, och den typografiska anordningen lämnar intet övrigt att önska. Priset på de fem häftena i fast och starkt omslag är resp. 25, 25, 20, 25 och 40 öre.

J. G. Söderberg.

Folkskolans mindre räknelära av fil. d:r Alfr. Berg, omarbetad av Emil Dalin. C. E. Fritzes bokförlagsaktiebolag, Stockholm.

De omdömen, som i förestående recension fallits över d:r A. Bergs (större) räknelära för folkskolan, gälla ock i det hela även hans mindre räknelära så väl vad beträffar brister som förtjänster. Även den har krävt en omarbetning för att tillmötesgå utvecklingens stegrade krav. Det ursprungliga arbetets tillkomst har påtagligen motiverats av ogynnsammare skolformers — med sin knappare tillmätta lärotid — krav på strängare begränsning av lärostoffet. Vanskligheten av att i en lärobok i vilket ämne som helst förena korthet med relativ fullständighet är ej svår att inse, och den vanskligheten är icke minst i fråga om ett ämne sådant som räkning, där en viss fullständighet i kunskapen måste vara förenad med nödig färdighet och säkerhet, för att insikten skall bliva av det praktiska gagn, som därmed tillsiktas.

Med hänsyn till dessa fordringar synes omarbetningen av ifrågavarande räknelära tillfredsställa t. o. m. högt ställda anspråk. Arbetet bär alltigenom prägeln av att vara utfört med synnerlig omsikt och pedagogisk takt samt med stadig syn på målet och de bästa medlen för dess ernående. I avseende på enkelhet, åskådlighet och god planläggning kan det ställas i jämbredd med sitt systerarbete, den här ovan recenserade omarbetade större räkneläran. Likaledes med hänsyn till det väl valda exempelmaterialens art och beskaffenhet. Däremot kan ej samma måttstock användas på de båda arbetena i fråga om exemplens rikhaltighet och räknekunskapens omfång, då de i själva verket

